Олег Проців

Головний спеціаліст Івано-Франківського обласного управління лісового та мисливського господарства
тел. 050-433-63-22, 098-224-58-23
консультант програми "FLEG-II" від WWF в Україні

Вольєри на Прикарпатті

Економічна наука дає відповіді на питання, скільки, чого і для кого виробляти та за яку ціну продавати продукцію та послуги. Основною рушійною силою, яка збалансовує ці складові, є попит та пропозиція товарів або послуг. Але ця економічна категорія не завжди спрацьовує, коли йдеться про затвердження державних або бюджетів громад. Щоб визначити найоптимальніший варіант використання бюджетних коштів для суспільства чи місцевої громади, ми обираємо на чергових чи позачергових виборах партійних представників чи мажоритарників, одним словом депутатів, які повинні представляти наші інтереси. Я б назвав серед найголовніших функцій депутатів – розподіл коштів загальнонаціонального чи місцевого значення бюджетів, які поповнюють виборці. То ж перед депутатами Івано-Франківської обласної ради серед іншого постало питання щодо прийняття ефективного рішення щодо фінансування природоохоронних заходів з обласного фонду охорони навколишнього природного середовища за рахунок планових надходжень у 2016 році.

Щоб спростити депутатам роботу щодо прийняття рішення, управління екології та природних ресурсів Івано-Франківської ОДА опрацювало та подало «Перелік природоохоронних заходів …». Загальний перелік складає 129 позицій на загальну суму 80 млн. грн. Серед іншого до переліку входять: будівництво каналізаційної мережі, придбання контейнерів для побутових відходів, також й будівництво вольєра для напіввільного утримання копитних з метою їх розселення в природному середовищі.

При розгляді проекту рішення обласної ради найбільше обурення у голови постійної депутатської комісії з питань екології та природних ресурсів Михайла Якимчука викликала позиція щодо бюджетного фінансування вольєра для утримання копитних на суму 406 тис. грн. Він пообіцяв, що ніколи не підтримає «такий розподіл» та закликав громадськість та науковців долучитись до аналізу фінансування екологічних

проектів.[1] Аналогічну позицію зайняла також заступник голови обласної ради – Ольга Галабала.

При вирішенні політичних питань компетентні особи повинні визначати мету – для чого це потрібно і хто цим буде користуватись. Я – не фахівець з берегоукріплення та каналізаційних мережах, більше того, не депутат, який повинен виконувати передвиборчі обіцянки, але як фахівець у галузі державного управління мисливським господарством можу надати експертні висновки.

Ото ж перейдемо до мети організації вольєру для розведення дичини: це – її інтенсивне розведення для подальшого випуску у природу. Бенефіціаром цього заходу будуть мисливці області, яких щороку полює біля 3-х тисяч. У переважній більшості (70-80 %) вони полюють на пернатих та хутрових тварин. На полювання на копитну дичину вирушає переважна меншість – елітні мисливців, адже копитної дичини, по-перше, на всіх не вистачає (щорічно в Івано-Франківській області добувають від 150 до 350 гол. копитних), а, по-друге, такий вид полювання є коштовним і не всі собі можуть дозволити таке задоволення. Досвід ведення вольєрного господарства у державі та області вказує, що з року в рік воно ведеться збитково. У 2010 році в Україні налічували 145 вольєрів у яких нараховувалось 1856 голів дичини, а розселено у природу 481 гол., тобто, четверту частину від вирощених у вольєрах. Витрати на утримання вольєрів становили 2,3 млн. грн., а дохід від реалізації дичини становив лише 0,2 млн. грн., менш 10 % від вкладених коштів. Аналогічна ситуація з реалізацією наявного поголів’я (реалізовано лише 143 гол., що становить менше 8% від наявного поголів’я).

Слід відмітити, що Івано-Франківська область у 2010 році за кількістю 17 вольєрних господарств займала почесне друге місце, а перше – Полтавська область з показником 21 вольєр. Якщо порівняти ефективність, то в області були й кращі показники, бо вклавши 153,6 тис. грн., заробили 60,4 тис. грн. (39%).

Діяльність вольєрних господарств в Івано-Франківській області (2004-2015 р.р.)

	2004 р.	2006 р.	2008 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2015 р.
Кількість господарств (шт.)	15	13	12	17	15	13	20

---

1 http://www.versii.if.ua/novunu/frankivski-chinovniki-virishili-rozderibaniti-vidileni-na-ekologiyu-80-mln-griven/

Чисельність основного поголів'я	212	211	180	223	189	171	232
Діловий вихід молодняка	159	115	119	99	90	93	79
Відсоток ділового виходу до основного поголів'я	75	54,5	66,1	44,3	47,6	54,3	34,0
Витрати на утримання господарств (тис. грн.)	126,4	112,8	182,0	153,6	214,5	171,3	201,8
Реалізовано гол.	52	84	50	42	35	27	26
Відсоток реалізації до ділового виходу	32,7	73,0	42,0	42,4	38,8	29,0	32,9
Отримано доходу (тис. грн.)	19,5	67,2	48,1	60,4	72,0	38,2	92,6
Відсоток доходу до витрат	15,4	59,5	26,4	39,3	33,5	22,3	45,8
Розселено		11 кабанів	2 кабани	1 кабан, 1 лань	4 муфлони, 28 кабанів	3 кабани	19 кабанів

Економічний аналіз ведення вольєрних господарств Івано-Франківської області за період з 2004 по 2015 роки показав, що господарства ведуться збитково, а окупність складає лише від 15 до 59 %. Основну частину поголів'я реалізують іншим господарствам, а лише незначна частина поголів'я розселюються у мисливські угіддя і складає від 2% у 2008 році до 32 % у 2011 році.

Крім економічної сторони ведення вольєрного господарства існує екологічна, яка полягає у позитивному впливі на популяцію дичини. Отож за останнє десятиліття в області розселено (випущено у мисливські угіддя) 64 кабани, 1 лань та 4 муфлони. В середньому в рік розселють 6 кабанів, а у мисливських угіддях області в середньому нараховується біля 2,5 тис. диких кабанів, тож поповнення місцевої популяції на 6 кабанів приводить до її збільшення аж на 0,2 %. Слід відмітити, що користувачі мисливських угідь, які мають на утриманні вольєрні господарства, навіть більше приділяють уваги розселенню кабанів, ніж виконанню ліміту добування, а відповідно фінансових надходжень. Зокрема, у цьому мисливському сезоні ДП «Рогатинський ЛГ» збільшив популяцію кабанів на 19 голів, однак, не виконавши ліміт їх добування. Для порівняння слід відмітити, що на наших землях під час правління Австрії кабанів

було так багато, що вони завдавали величезних збитків сільськогосподарським посівам і відповідно до тогочасного законодавства вважались шкідниками, їх взагалі забороняли не лише випускати з вольєрів, але й також підгодовувати у природному середовищі.

Але, як говорить народне прислів'я: «Є брехня, є нагла брехня, і є статистика». Майже фантастичні дані дійшли до нас з матеріалів перевірки Державної екологічної інспекції в Івано-Франківській області від 13 травня 2014 року. На території держлісфонду ДП «Вигодське лісове господарство» зафіксовано невідоме органам статистики вольєрне господарство, де утримується благородний олень, плямистий олень, муфлон та навіть представник Червоної книги України – зубр. Через відсутність документів, які б засвідчили купівлю тварин, встановити їх походження неможливо. Акт перевірки передано екологічної інспекції передано для реагування у правоохоронні органи. Тут, як бачимо, діє тіньовий ринок торгівлі дикими тваринами, навіть занесеними до Червоної книги, і під прикриттям розселення їх розселяють, правда не у природне середовище, а у інші вольєрні господарства.

Практично вхолосту вольєрні господарства працюють на екологічну складову щодо збільшення в області популяції оленя благородного та оленя плямистого, лані. За останні десять років не розселено жодного оленя і лише одну лань. Відповідно до статистичних звітів у 2006 р. у вольєрах нараховували лише 64 гол. оленя плямистого, у 2008 році – 70 голів оленя плямистого, у 2011 р. – 59 голів оленів різних видів, 2012 р. – 49 гол., 2014р. – 17 гол. благородного оленя та 61 – плямистого, 2015 р. 20 гол. благородного, та 57 плямистого. Хочу також відзначити, що при відсутності не лише розселення і реалізації плямистих оленів їх чисельність залишається на одному рівні. Вольєрні господарства, в яких розводять оленів, в основному знаходяться на балансі державних підприємств. Тож, на мою думку, утримувати таку популяцію тварин за кошти держави – неефективно. Адже суб'єкти приватної форми власності серед аргументів для отримання ними у користування мисливських угідь вказують, що ведення мисливського господарства потребує значних матеріальних та фінансових вкладень, які відсутні у держави. Цю ж тезу підтримують багато чиновників, які лобіюють приватні структури. На мою думку, фінансування з бюджету обласної громади є нелогічним з точки зору соціально-економічних, екологічних і політичних інтересів більшої частини громади Івано-Франківської області. Щодо цього питання відбувся органи державної влади отримали резолюцію учасників Круглого столу

«Закордонний досвід та розвиток мисливського господарства в Україні», який відбувся 13 травня 2015 року у м. Львові (http://www.fleg.org.ua/news/911) за підтримки програми Флег-2. Відповідно до п. 23 резолюції було запропоновано забезпечити на законодавчому рівні сприяння організації вольєрного розведення мисливських видів дичини для отримання максимального економічного ефекту. Однак, сприяння і належне правозастосування так і залишились на папері.

Проців О.Р. Вольєри на Прикарпатті // Полювання та риболовля. – 2016. – № 8 (178) серпень. – С. 5.